14/04/2021

Πέμπτη του Μεγάλου Κανόνος: «Ψυχή μου, Ψυχή μου, ανάστα, τί καθεύδεις;»

Αυτοκέφαλες Εκκλησίες / Εκκλησία της Κύπρου

Του Χριστόδουλου Γ. Παχουλίδη

Την Πέμπτη, της 5ης εβδομάδας της Μεγάλης Τεσσαρακοστής, η αγία μας Εκκλησία όρισε να ψάλλεται στους ιερούς ναούς μας, η ακολουθία του Μεγάλου Κανόνος. Για λόγους ευκολίας των πιστών, που οι περισσότεροι στις ημέρες μας εργάζονται το πρωί της Πέμπτης, η ακολουθία αυτή ψάλλεται το εσπέρας της προηγούμενης (Τετάρτη).

Ο Μεγάλος Κανόνας είναι ο μεγαλύτερος Κανόνας της Εκκλησίας μας. Αποτελείται από 250 τροπάρια και 11 ειρμούς, όπως λέγονται οι πρώτοι ύμνοι κάθε ομάδας τροπαρίων. Την ημέρα που ψάλλεται ο Μεγάλος Κανόνας, στα δικά του τροπάρια προστίθενται και άλλα, προς τιμή της οσίας Μαρίας της Αιγυπτίας, που γιορτάζει και την 1η Απριλίου εκάστου έτους, και η οποία είναι πρότυπο αληθινής μετάνοιας, όπως και άλλα, προς τιμή του συνθέτη του Μεγάλου Κανόνα, και έτσι ο αριθμός τους αυξάνεται.

Υμνογράφος του μεγάλου αυτού εκκλησιαστικού ύμνου είναι ο άγιος Ανδρέας, Αρχιεπίσκοπος Κρήτης. Ο άγιος Ανδρέας Κρήτης γεννήθηκε στη Δαμασκό το 660 μ.

Χ. και έζησε για ένα μεγάλο διάστημα στα Ιεροσόλυμα και ακολούθως στην Κωνσταντινούπολη, όπου μετά από μια εικοσαετία μελέτης και σπουδών εκεί, εξελέγη Αρχιεπίσκοπος Κρήτης. Η εποχή του ήταν δύσκολη, λόγω της Εικονομαχίας, την οποία υποκινούσε ο αυτοκράτορας Λέων ο Γ΄. Ο άγιος Ανδρέας, ο μεγάλος αυτός υμνογράφος, έλαβε μέρος, με θερμή πίστη και παρρησία, στον αγώνα της Εκκλησίας για προάσπιση της αλήθειας, για τις ιερές εικόνες. Οι ιεροί ύμνοι που συνέθεσε για εορτές του Κυρίου και της Παναγίας και πολλών Αγίων, οι οποίοι και ψάλλονται μέχρι σήμερα, τον αναδεικνύουν θεοχαρίτωτο υμνωδό της Εκκλησίας μας.

Ο Μεγάλος Κανόνας έχει χαρακτηριστεί, ως «ποιητικό πανόραμα της Αγίας Γραφής». Μέσα από το περιεχόμενό του, ο ιερός υμνωδός προτρέπει τον πιστό να αποφεύγει τα παραδείγματα των αμαρτωλών, που αναφέρει η Αγία Γραφή (Παλαιά και Καινή Διαθήκη) και να μιμείται την ευσέβεια και μετάνοια των πιστών και ενάρετων. Η δε συχνή αναφορά και επίκληση του ελέους και της ευσπλαχνίας του Θεού, με τη φράση, πριν από κάθε τροπάριο «ελέησόν με ο Θεός, ελέησόν με», προκαλεί ιδιαίτερη κατάνυξη σε όλους, όσους παρακολουθούν την ιερή αυτή ακολουθία.

Εκεί όμως που αυξάνει η κατάνυξή μας, από τη συμμετοχή μας στην ιερή αυτή ακολουθία του Μεγάλου Κανόνα, είναι η στιγμή που ψάλλεται το τροπάριο, που ονομάζεται «Κοντάκιο»: «Ψυχή μου, ψυχή μου, ανάστα, τί καθεύδεις; Τα ο τέλος εγγίζει, και μέλλεις θορυβείσθαι· ανάνηψον ουν, ίνα φείσηταί σου Χριστός ο Θεός, ο πανταχού παρών και τα πάντα πληρών». «Ψυχή μου, ψυχή μου», φωνάζει ο υμνωδός, «Ξύπνα! Γιατί κοιμάσαι ακόμη; Πλησιάζει το τέλος της ζωής σου και θα ταραχτείς, γιατί θα βρεθείς ανέτοιμη. Ξύπνα λοιπόν και ετοιμάσου. Στολίσου με τις αρετές των καλών έργων, που δίδαξε ο Κύριος ημών Ιησούς Χριστός, για να σε λυπηθεί Εκείνος, που είναι ο πανταχού παρών και τα πάντα πληρών».

Αυτός ο υπέροχος ύμνος είναι ένα εγερτήριο σάλπισμα, το οποίο καλεί όλους μας να ξυπνήσουμε από τον βαθύ ύπνο της ραθυμίας και της αδιαφορίας, στον οποίο μας βυθίζει ο σατανάς και με μετάνοια και συντριβή, να φροντίζουμε για τη ψυχή μας, να είναι μεστή έργων αγαθών, γιατί γρήγορα και ξαφνικά, θα έλθει, για τον καθένα μας, το τέλος της επίγειας ζωής μας, και πρέπει να είμαστε έτοιμοι να απολογηθούμε στον Κύριο και Θεό μας, για ό,τι πράξαμε κατά τη διάρκειά της.

Ας είμαστε λοιπόν, πάντα έτοιμοι. Ας νικήσουμε την πνευματική υπνηλία και ραθυμία με τη Χάρη του Θεού και τη συμπαράσταση του Πνευματικού μας πατέρα. Με τον τρόπο αυτό, οποιαδήποτε ώρα έλθει η στιγμή της αναχώρησής μας από τον παρόντα κόσμο, η ψυχή μας να είναι γεμάτη από έργα αγάπης και πιστής εφαρμογής των εντολών του Θεού, ώστε να έχουμε «καλήν απολογίαν»,

«έμπροσθεν του βήματος του Χριστού...» (Β΄ Κορινθ. ε΄ 10). Αμήν.

Το κείμενο αναδημοσιεύεται εκ μέρους του επισήμου ιστοτόπου της Εκκλησίας της Κύπρου churchofcyprus.org.cy